Рубрыка Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта

НІЗКА ВЕРШАЎ ПАЭТАЎ АФРЫКІ

Афрыканская паэзія закранае тыя ж тэмы, што хвалююць паэтаў іншых краін свету: сталенне, каханне, непазбежнасць смерці, экалагічныя катастрофы. Аўтары спрабуюць адлюстраваць рэчаіснасць, зразумець сутнасць падзей, якія адбываюцца з імі і са светам, прапануюць чытачам свой варыянт разумення чалавечай прыроды.

Адной з асаблівасцей сучаснага літаратурнага працэсу ў афрыканскіх краінах з'яўляецца наяўнасць пэўнага сінтэзу элітарнай і масавай літаратуры. Развіццё новых тэм, пошук новых літаратурных форм сведчаць, на думку многіх айчынных і замежных даследчыкаў, пра жыццяздольнасць сучасных афрыканскіх літаратур і дынамічнасць іх развіцця.

Прапануем чытачам «Маладосці» пазнаёміцца з творчасцю сямі аўтараў, з іх незвычайнымі і ў той жа час кранальнымі сусветамі, у якіх кожны зможа адшукаць для сябе крыніцу натхнення.

Мазісі КУНЭНЭ
(Паўднёвая Афрыка)

ДАБРЫНЯ

Я чакаў нястомнасці
Вашых рук
Што сабралі ўсе ўраджаі кахання.

На досвітку
Вы ішлі сярод мноства людзей
Якія вас абдымалі.

Вы вярнуліся да натоўпу ў чаканні
Каб прапанаваць адно аднаму свае напоўненыя сасуды.

Чынуа АЧЭБЭ
(Нігерыя)

Хуткасць — гэта гвалт
Моц — гэта гвалт
Цяжар — гэта гвалт

Матылёк шукае бяспекі ў лёгкасці
Ў бязважкім, хвалістым палёце

Але на скрыжаванні дзе ад дрэваў
рабое святло падае на новую шашу
Сутыкаюцца нашы звужаныя тэрыторыі

Я прыходжу напоўнены сілай, якой хапіла б на двух
І пяшчотны матыль у залатым бляску ахвяруе сабою
На маім цвёрдым крэмніевым шчыце.

Дэніс БРУТУС
(Паўднёвая Афрыка)

У прыветлівай цемры, рухаюся
як птушка, што прыпыняецца на ляту
каб спланіраваць па плынях
нахіленага паветра

і я паварочваюся, выматаны працай
і тупымі зубцамі клопату
каб адшукаць твой твар, тваё горла
і мяккую цемру тваіх валасоў;

плоць ляжыць утульна ў прасцінах
розум, загорнуты шчыльна ў складкі
ночы, што ціха разгортваецца коўдрай
чакае лёгкага водару сноў,

але сэрца маё ўзлятае і коціцца
грукочучы скрозь прыветлівую цемру
каб адшукаць твае вусны і сэрца
і там агнездавацца ціхмяна.

Джарэд АНГІРЭ
(Кенія)

АЎТАСПЫН

Памяць
стаіць як парэпаная бронзавая статуя
у музеі
размаўляе, усміхаецца, калі мы стамляемся ад жыцця

мы змагаемся каб прыпыніць
стары цяжар на ўласных спінах,
дождж прыбівае зямлю, мы цялёпкаемся, знікаем

з'ехаўшы далёка, я натыкаўся
на горы гісторый,
мёртвыя азёры, дзе ўзведзены бібліятэкі
колы цягніка,
праносячыся праз нас,
пляткарылі нібы вар'яты
лавіны будучыні выгіналіся, пераследуючы
вясёлку

цукар і соль аднолькавыя на смак для таго хто памірае
я мушу паспрабаваць склеіць
разбітыя часткі сваёй скрыжалі?
хаця застанецца след
і толькі пранізлівым вокам можна будзе заўважыць
што калісьці скрыжаль мая разбівалася, а потым яе склейвалі —
скрыжаль з расколінай, не чорная і не белая
паеду аўтаспынам з пілігрымамі ў В'етнам, сказаў бос.

Ленры ПЕТЭРС
(Гамбія)

Твар мой маўклівы
ў купэ цягніка
у чарзе
плоць мая млее ад грыму
жудасна непрытомны
я вандрую праз адчайныя
пустэльныя месцы, жыццё маё
бессэнсоўна заканчваецца ў табе
пустая бляшанка коціцца долу па брукаванцы

мне вядомая моц ветру
у лютасці і жарсць хваляў
— ніякіх русалак —
Стоячы як я
як усе мы
на самым ускрайку хаосу
мая маладосць паглыбляецца ў прагныя
нетры зямлі; абязводжаны.

Пустая выява ўзіраецца праз полымя
праз шчыльнае шчодрае заўтра
аздобленае віной.
Я ірву падпечаныя пасмы сонечнага святла
трыснёг, высушаны трыснёг рыпіць у маіх лёгкіх
і каб трымаць поўную ў цэнтры спатрэбіцца ўсё маё жыццё.

Раструшчваць мёртвае шкло ў сваёй моцнай руцэ бессэнсоўна.
Не крывяніць, не суцяшаецца боль
не растае як снег
гэта пустэча, гэтае пекла, створанае мной.

Пераклад Вольгі ГАПЕЕВАЙ

Адзія АФЕЙМУН
(Нігерыя)

БЕЗ ЦЯБЕ

Калі цябе няма
маё жыццё — бег па коле
у спробе ратавання
ад няіснага заўтра

Я вінаваты
ў не сваіх грахах
што носяць на крылах
бясконцыя трывогі

Без цябе
няма фарбаў на маёй зямлі
нібы ў доме
адкуль ноччу выходзіць госць
і згасае святло.

ЗГОДНА СА ЗДЫМКАМ

Усяго будзе замала,
захавай у сабе прысутнасць дзікага звера

Ты падобная да анёла,
які спусціўся,
каб ажывіць мой знясілены зарад,
і гэты анёл
гучыць увасабленнем чысціні
Але —

Ты не павінна меркаваць,
што змагла
ператварыць маю страшэнную цягу да цяпла
у супакаенне;
хутчэй
ты навастрыла леапардавыя кіпцюры
адзіноты, якія высмейваюць
іронію нашых дзён.

Я змаўкаю, разумеючы, што валодаю тым,
чаго мне не ўтрымаць
— нованароджаная яшчарка,
пачвары, раскаянне,
я расціскаю пальцы —
набіраюся адвагі і кажу

Ты павінна завастрыць каноэ
сваіх турбот

у прыбярэжных водах надыходзячага змяркання
там, дзе твая ўсмешка будзе побач са мной год за годам,
каб прыручыць дзікія поклічы
гэтых бясконцых сумневаў

О, усяго будзе замала,
захавай у сабе прысутнасць дзікага звера.

ЛАГУНА

Хай лагуна кажа замест маёй памяці
хоць яна і захоўвае крыўду на вадзяны гіяцынт,
смецце і начное золата...

Я ўсё яшчэ дазваляю лагуне вярнуць
спакушэнне зямлі, што рухаецца
у жаданні, як карабель,
які перасьледуе вядомую зорку

Лагуна кажа
як зародак, што памятае будучыню,
прыслухоўваючыся да глыбінь невыразнай песні
ад імя Словаў, якія разбіваюцца
аб вандроўкі адкрыццяў
у адкрыццях вандровак

Мая Лагуна кажа!
шлюз і склад; заўсёды ў вадзе,
у гоначных заплывах, перагортваючы
чароўнае смецце нашых завулкаў
пасля дажджоў,
эпічныя паводкі
выказваюць свой жаль

Хай лагуна кажа замест маёй памяці
каб я навучыўся як смяяцца
над лініямі, намаляванымі на вадзе
што падзяляюць зямлю

Хай лагуна вучыць мяне
забываць назвы вуліц
каб праглынаць цэлыя гарады
быццам келіх віна з колай.

Бахадур ТЭДЖАН
(Кенія)

ПАКІДАЮЧЫ КРАІНУ

Тады розум
стаў целам
пагружаным
у водную коўдру мусонаў
глыбокі шок перамяшчэння
змена колеру
і веравызнання
і краіны.

Цьмяны боль
Успамінаў
што працінае
час і прастору
бы заблукалыя дзеці
ў лесе
іх не спужаць дзіўнымі дарогамі
таму што невядома — ўсё
не спужаць прыцемкамі
таму што ўсё —
бясконцы вечар
блукальны
бо няўпэўнены крок наперад
— гэта прадвызначаная роля канечнасцей.

Але жахліва, таму што
лес — бясконцы
і за яго межамі
праз бляклы лапік
зялёнай цемры
сонца свеціць
як хімера
то паглыбляе глабальны змрок.

Ёсць толькі адно суцяшэнне:
былі
таксама іншыя,
што затрымаліся ў прыцемках,
што згубілі
дом і краіну
а часам
і колер
што шмат падарожнічалі
але ніколі не адчувалі сябе шчаслівымі.

Пераклад Вольгі БУБІЧ

З кнігі «POEMS OF BLACK AFRICA» (1975, Heinemann)